

Savoir vivre dla każdego

Francuskie „savoir vivre” [czyt. sawuar wiwre] oznaczają „(...) znajomość zwyczajów i form towarzyskich, reguł grzeczności (...)”¹.

Wyrażenie to składa się z dwóch czasowników w formie bezokolicznika: „savoir” (od łac. sapere – smakować mądrość, rozumieć, być mądrym) oznacza „wiedzieć, umieć”, zaś (łac.) „vivre” znaczy „żyć”².

Inna definicja mówi, że „savoir vivre” to „zasady właściwego zachowania się w towarzystwie; także znajomość tych zasad i umiejętność ich stosowania”³.

Wielu autorów podręczników o savoir vivre używa terminów takich jak dobre wychowanie, dobre obyczaje, dobre zachowanie, dobry ton, obycie, kultura osobista, kindersztuba, etykieta, protokół czy kodeks towarzyski zamiennie z nazwą savoir vivre.

Stanisław Krajski twierdzi, że termin „savoir vivre” jest najszerszym i w jego znaczeniu mieszczą się wszystkie pozostałe terminy. Według Krajskiego savoir – vivre czyli sztuka życia to sztuka, do której potrzebne są bon ton i ogląda, dobre wychowanie, kindersztuba i dobre maniery, która wymaga znajomości i przestrzegania form towarzyskich, kodeksu towarzyskiego, protokołu, konwenansu, etykiety, do której potrzebna jest kultura osobista i kultura współżycia, która rodzi dobre obyczaje i dobre zachowanie⁴.

Korzenie europejskiego savoir – vivre sięgają Starożytnej Grecji, gdzie ceniono życie piękne, wyjątkowe i pełne uprzejmości. Posłów obcego państwa przyjmowano z honorami, okazywano im dużą gościnność, zapraszano na zabawy ludowe i przedstawienia teatralne.

W średniowieczu ideały te upadły, by znów po pewnym czasie zostały wskrzeszone. W Polsce, pierwszy świecki tekst w języku polskim porusza kwestię dobrych manier. Przeław Słota około 1400 roku w wierszu „O zachowaniu się przy stole” pisał, jak zachowywać się podczas biesiady dworskiej. W sposób żartobliwy i satyryczny wyjaśnia zasady kulturalnego spożywania posiłków⁵.

Od tamtych czasów savoir vivre przechodził wzloty i upadki. Raz wszystkie sfery życia były mu podporządkowane, innym razem odrzucano to, co wiązało się z dobrym wychowaniem.

¹ W. Kopaliński: Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych. Wersja internetowa. www.sloownik-online.pl

² ibidem

³ Słownik wyrazów obcych. Wyd. PWN. Wersja internetowa. www.sjp.pwn.pl

⁴ S. Krajski: Savoir vivre jako sztuka życia. Wyd. Św. Tomasz z Akwinu 2016

⁵ E. Pietkiewicz: Savoir vivre dla każdego, Wyd. Świat Wiedzy 1997

W czasach monarchii absolutnej (II połowa XVII w.) wszystkie sfery życia na dworze zostały całkowicie zrytualizowane, a dworska etykieta przybrała absurdalne rozmiary. Ceremoniał towarzyszył im od świtu do nocy. Etykieta ściśle regulowała rozkład dnia i każdy drobiazg życia na dworze. W połowie lat 60 – tych XX wieku Europa masowo zaczęła odrzucać *savoir vivre*. Wraz z nadejściem epoki dominacji liberalizmu i ostatecznym odrzuceniem kultury chrześcijańskiej przyszły czasy totalnego luzu, a więc również negacji zasad dobrego wychowania. Jednak na początku lat 90 – tych znów zaczął wracać do łask⁶.

Czy w dzisiejszych czasach jest jeszcze miejsce na *savoir vivre*? Czy może czasy nienagannej etykiety już minęły? Okazuje się, że w ostatnich latach pojawiło się kilkadziesiąt poradników na ten temat. Ludzie nie chcą popełniać towarzyskich gaf czy uchodzić za osobę niekulturalną. Ludzie pragną oprzeć wzajemne stosunki na poszanowaniu godności człowieka z racji jego osobistych cech, tolerancji, uprzejmości czy życzliwości.

Kultura dnia codziennego przejawia się w kilku podstawowych zasadach:

1. Uprzejmość

Jedną z jej form jest codzienna mowa. Istnieje powiedzenie „Odezwij się, a powiem Ci kim jesteś”. Dlatego nie powinno w niej zabraknąć takich zwrotów jak „proszę, dziękuję, przepraszam”. Słowa te stanowią klucz do ludzi, otwierają „pierwsze drzwi”, a używanie ich powoduje, że również my jesteśmy grzecznie traktowani.

Ponadto utrzymując kontakty z innymi ludźmi, należy nie tylko mówić, ale i słuchać. Umieć słuchać to nie przerywać, być zainteresowanym prowadzoną rozmową, wydobyć z wypowiedzi to, co jest w niej najistotniejsze.

2. Punktualność

Zwyczaj punktualności narodził się w XIX wieku w związku z powstaniem fabryk, gdzie praca przy maszynach wymagała współpracy całej brygady. Przeniknął on do innych dziedzin życia, w których zapewnia porządek i ułatwia wzajemne kontakty. Dlatego należy cenić czas nie tylko swój, ale i innych w myśl powiedzenia „Strata czasu największą jest stratą”.

3. Uśmiech

W kontaktach międzyludzkich ważny jest uśmiech. Jest stałym gościem na naszej twarzy. Z przyjaznym wyrazem twarzy witamy gości, składamy życzenia, prosimy o pomoc czy dziękujemy za nią. Przyjazny i serdeczny uśmiech sprzyja wytworzeniu dobrej atmosfery, łagodzi nieporozumienia. Takiego uśmiechu oczekujemy od wszystkich: urzędnika,

⁶ Artykuł nt. *Savoir vivre*, jako sztuka życia. 22.08.2017. www.national-geographic.pl

sprzedawcy, lekarza, taksówkarza itd. Dlatego starajmy się, by towarzyszył nam każdego dnia.

4. Życzliwość

Jest to przychylne ustosunkowanie się do innego człowieka, wczucie się w jego sytuację i pragnienie okazania pomocy. Życzliwość jest niezbędnym elementem w układaniu dobrych stosunków w codziennych relacjach z drugim człowiekiem.

5. Dyskrecja

Jest to dochowanie powierzonych tajemnic i taktowne niewnikanie w czyjeś prywatne sprawy⁷.

Człowiek dyskretny nie wnika w sprawy innych ludzi. Gdy jednak zetnie się z nimi, wyczuje, czego należy nie widzieć, nie słyszeć i nie powtarzać innym. Naruszenie dyskrecji to nie tylko upowszechnianie spraw zasłyszanych, ale także wdzieranie się w cudze tajemnice czy zbytnia ciekawość.

6. Kłamstwo

Kłamać to znaczy świadomie wprowadzać kogoś w błąd. Trudno wyobrazić sobie codzienne życie w domu, kontakty towarzyskie i stosunki służbowe bez stosowania normy moralnej „nie kłam”. Mówienie prawdy zapewnia zgodne współżycie i budzi zaufanie.

7. Kradzież

Kradzież to zabór cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia⁸. Każda forma kradzieży narusza normy moralne i reguły obyczajowe, a w konsekwencji komplikuje stosunki międzyludzkie.

Bibliografia:

W. Kopaliński: Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych. www.sloownik-online.pl

Słownik wyrazów obcych. Wyd. PWN. Wersja internetowa. www.sjp.pwn.pl

S. Krajski: *Savoir vivre jako sztuka życia*. Wyd. Św. Tomasz z Akwinu 2016

E. Pietkiewicz: *Savoir vivre dla każdego*, Wyd. Świat Wiedzy 1997

Artykuł nt. *Savoir vivre, jako sztuka życia*. 22.08.2017. www.national-geographic.pl

Ustawa z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks karny, art. 278, Dz.U. nr 88, poz. 553 z późn. zm.

⁷ Słownik wyrazów obcych. Wyd. PWN. Wersja internetowa. www.sjp.pwn.pl

⁸ Kodeks karny art. 278